

Aan de voorzitter en leden van de
Vaste Commissie voor Europese Zaken van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Briefnummer
18/10.594/TG/Kal

Onderwerp
Positie VNO-NCW en MKB-Nederland
t.a.v. het Meerjarig Financieel Kader

Den Haag
6 november 2018

Telefoonnummer
070-3490415
E-mail
grosfeld@vnoncw-mkb.nl

Hoogedelgestrenge dames en heren,

VNO-NCW en MKB-Nederland maken graag gebruik van de uitnodiging om deel te nemen aan het rondetafelgesprek over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) van de EU voor de periode 2021-2027. Ten behoeve daarvan gaat hieronder onze schriftelijke inbreng.

- *Zet verdienvermogen en de uitdagingen waar de EU voor staat centraal in MFK:* De EU heeft grote meerwaarde, maar levert momenteel te weinig op kernpunten voor de burger. Er is sprake van grote veranderingen op gebied van globalisering, klimaatverandering, de opkomst van nieuwe technologieën en digitalisering, alsmede migratie in combinatie met politieke instabiliteit in (nabije) delen van de wereld. De EU moet bij deze uitdagingen duidelijk richting kiezen. Deze keuzes moeten terug te zien zijn in het MFK.
- *Investeer om wereldleider te worden in transities:* Op het gebied van de mondiale revoluties op gebied van digitalisering (inclusief de ontwikkeling van key enabling technologies, KET's) en klimaat moet de EU op het wereldtoneel leiderschap kunnen tonen. De lidstaten afzonderlijk kunnen het verschil niet maken ten opzichte van onder meer de Verenigde Staten of China. Net zo min als een verdeelde EU of een EU zonder adequate middelen. Een slim en gedegen samengesteld MFK kan de EU, de burgers van de Unie, onze bedrijven en onze wetenschappers op voorsprong zetten. In het huidige voorstel van de Europese Commissie wordt voor deze zaken (zoals Horizon Europe) meer geld uitgetrokken, maar dat is onvoldoende om echt

het verschil te maken. We pleiten ervoor meer te investeren in onderzoek en innovatie en daarbij veel meer nadruk te leggen op de grote uitdagingen als klimaat en de technologieën die de basis vormen voor de verdere digitalisering (KET's).

- *Baas in eigen huis:* Met het oog op de toekomst van de EU moet duidelijk zijn dat de EU zijn eigen grenzen kan controleren en verdedigen.
 - Dit betekent dat er effectief migratiebeleid moet worden gemaakt dat voorkomt dat er onbeheersbare stromen migranten op de EU afkomen en tegelijkertijd zorgt dat de EU wel een open en naar buiten gerichte samenleving blijft. Het is goed dat de Europese Commissie daar extra geld voor uittrekt in het MFK. Het zal moeten blijken bij de uitwerking van het beleid of de 4 mld. per jaar daarvoor adequaat is.
 - De EU moet minder afhankelijk worden *van haar partners op het gebied van veiligheid* en een sterkere stabiliserende kracht binnen en buiten de EU worden. Het MFK wordt hiervoor sterk verhoogd. Of de doelstellingen gehaald kunnen worden hangt ook in hoge mate af van de nationale begrotingen in de lidstaten.
- *Solidair en financieel stabiel:* het MFK moet meer disciplinerend werken naar de lidstaten. Dat kan onder meer door de structuur en cohesiefondsen zo vorm te geven dat voor toegang een lidstaat moet voldoen aan de in de EU geldende regels rondom begrotingen etc. en het behalen van specifieke economische doelstellingen en het respecteren van een aantal Europese normen en waarden (*conditionaliteit*). Dat kan mede op basis van de aanbevelingen van het Europees Semester. Op deze wijze gaat er een regulerend effect van uit, dragen ze verder bij aan de financiële stabiliteit van de EU en economische convergentie. Dit is van belang voor het vergroten van het Europees concurrentievermogen als geheel. De gevolgen voor het EU budget vanwege vertrek van het VK uit de EU moet niet leiden tot een grotere afdracht van de lidstaten die op dit moment nettobetalers zijn.
- *Toegankelijkheid voor mkb:* Uiteindelijk zullen het vooral ondernemers zijn die de grote transities vorm zullen geven en moeten vertalen in praktische economische kansen. De toegankelijkheid tot de instrumenten van de EU en de financiering van het mkb blijven een belangrijke prioriteit bij de uitwerking van het MFK. Toegang tot deze programma's en verschillende vormen van financiering moet uitvoerbaar en realistisch zijn voor het mkb. Het gaat dan onder meer om meer samenhang tussen de fondsen, minder administratieve lasten en het handhaven van de mkb-definitie.

In de bijlage worden deze punten verder uitgewerkt en wordt wat meer duiding gegeven. We lichten deze inbreng graag toe tijdens de hoorzitting.

Hoogachtend,

Jeroen Lammers,
Directeur Economische Zaken

BIJLAGE

1. MFK: Een terugblik

De EU heeft gezorgd voor de langste periode van vrede in de geschiedenis tussen de deelnemende landen. Deze periode van vrede heeft ervoor gezorgd dat de welvaart in de EU de afgelopen 70 jaar enorm heeft kunnen toenemen. De EU is hierdoor één van de welvarendste regio's ter wereld met een bijbehorende marktmacht. Verder kennen de lidstaten van de EU een gedeelde cultuur, normen en waarden. Dit alles op basis van een gedeelde geschiedenis. Dat heeft geleid tot een zeer uitgebreide set van formele regelgeving die in het algemeen zeer effectief is en een hoge mate van stabiliteit en rechtszekerheid biedt. Voor de ontwikkeling van ondernemerschap zijn dit cruciale zaken. De situatie in het Verenigd Koninkrijk rondom de Brexit laat zien hoe verweven landen zijn geraakt en hoeveel zekerheid het delen van standaarden heeft gebracht. Mede door alle onzekerheid is het VK nu één van de traagst groeiende Europese economieën.

2. Bedreigingen liggen op de loer

Tegelijkertijd kan worden vastgesteld dat in de praktijk voor burgers en bedrijven soms onvoldoende duidelijk is wat de meerwaarde is van de EU. Veel van de meerwaarde van de EU is vanzelfsprekend geworden en wordt niet meer herkend als een verworvenheid van de EU. Ook vinden burgers dat de EU te weinig levert op kernpunten als veiligheid, inkomen, werk en toekomstperspectief. Daarbij komt het dat de EU van buitenaf voor existentiële uitdagingen wordt gesteld. Hierbij gaat het om zaken als:

- globalisering,
- klimaatverandering,
- de opkomst van nieuwe technologieën en digitalisering,
- massale migratie in combinatie met politieke instabiliteit in (nabije) delen van de wereld.

Alleen op Europees niveau kunnen we in Nederland veel van deze uitdagingen effectief 'tackelen'. Burgers verwachten ook dat Europa mondiaal de leiding neemt in deze grote transitie. Maar, de EU en de lidstaten samen zijn de afgelopen jaren niet in staat gebleken om op deze zaken een heldere gezamenlijke positie in te nemen of doorbraken te bereiken. Hierdoor heeft de EU te weinig een leiderschapspositie kunnen claimen in deze grote mondiale vraagstukken en zijn tastbare resultaten uitgebleven. Dit draagt bij aan een breed verspreide EU-sceptis in veel lidstaten. Terwijl deze uitdagingen vragen om internationale samenwerking, daalt het vertrouwen in het meest geschikte instrument om die samenwerking gestalte te geven: de EU.

3. Duidelijke keuzes maken in het MFK!

Voor de komende mandaatsperiode van het Europees Parlement, de nieuwe Europese Commissie en de nieuwe Voorzitter van de Europese Raad moet het MFK al de mogelijkheid bieden om met deze toekomstagenda aan de slag te gaan. Zodoende kan binnen afzienbare tijd veel meer dan nu duidelijk worden gemaakt welke concrete en herkenbare meerwaarde de EU hier levert. Dit betekent in de kern het volgende:

- Investeer in onderzoek en ontwikkeling om concurrerend te blijven: voor haar toekomstige positie in de wereld en haar welvaart en welzijn moet Europa het van kennis en innovatie hebben. Europa is een belangrijke speler op het gebied van onderzoek en ontwikkeling. Tegelijkertijd brokkelt het fundament van de voorsprong snel af, mede doordat andere continenten de investeringen sterk opschroeven en werken aan de creatie van de platformen van morgen met o.a. AI. Met het Europees Kaderprogramma heeft de EU een écht Europees instrument in handen om samenwerking tussen landen te stimuleren en de excellente positie van Europa op onderzoek en innovatie verder uit te bouwen. Het huidige voorstel van de Commissie voor extra inspanningen gericht op R&D&I (totaal bijna 13,5 miljard per jaar in plaats van 11,5 miljard voor het huidige horizon 2020) gaat in de goede richting, maar is echt nog onvoldoende.

Extra inzet op onderzoek innovatie is nodig, met name op een aantal sleuteltechnologieën en de maatschappelijke uitdagingen die de toekomst in belangrijke mate zullen bepalen. Conform het rapport van de Commissie onder leiding van de heer Lamy is in totaal minimaal 120 miljard euro nodig (rond de 17 miljard per jaar). In dit nieuwe programma, *Horizon Europe* zou het merendeel van het budget (60%) zich moeten richten op de maatschappelijke uitdagingen en sleuteltechnologie (pijler 2). Er is verder nog veel te winnen door de deelname van het bedrijfsleven in het programma te vergroten, inclusief de toegankelijkheid voor het mkb.

Tot slot is bij *Open Science* een evenwichtige aanpak nodig met “*as open as possible, as closed as necessary*” als leidraad voor Open Access tot onderzoeksgegevens.

- Toegankelijkheid mkb: Uiteindelijk zullen het uiteindelijk vooral ondernemers zijn die de grote transities vorm zullen geven en moeten vertalen in praktische economische kansen. De toegankelijkheid tot de instrumenten van de EU en de financiering van het mkb blijven een belangrijke prioriteit bij de uitwerking van het MFK. Toegang tot deze programma's en verschillende vormen van financiering moet uitvoerbaar en realistisch zijn voor het mkb. Te denken valt aan:
 - Bij de inzet van de fondsen moet veel meer verbinding en samenhang worden gezocht en moet met name voor het mkb de toegankelijkheid sterk worden verbeterd. Zo zijn er plannen ontwikkeld om in horizon 2020 te komen tot een “seal of excellence” voor mkb bedrijven die net niet in aanmerking komen voor honorering. Dit seal zou dan toegang moeten geven

tot bijvoorbeeld structuurfondsen. In de praktijk stuit dit op uitvoeringsproblemen.

- Om de administratieve lasten voor het mkb te verminderen zou de huidige beoordeling van projecten in twee stappen veel beter moeten worden uitgewerkt. De eerste beoordelingsronde moet veel duidelijker leiden tot een hogere slagingskans in de tweede ronde.
 - Een aantal toekomstige voorstellen, zoals een mogelijke herziening van de EU-definitie van mkb, zou toegang juist kunnen inperken voor sommige bedrijven. De MKB-definitie moet daarom niet fundamenteel veranderd worden.
- Zet een publiek private aanpak centraal: Om voldoende vernieuwing op deze terreinen tot stand te brengen en de EU een leidende positie te bezorgen moeten de EU en de lidstaten de gezamenlijke actie niet beperken tot regelgeving en coördinatie, maar ook het voortouw nemen met grote publiek-private grensoverschrijdende transitieprogramma's. Door te presteren op deze terreinen zal de EU weer positie verwerven en door de overgrote meerderheid van de Europeanen weer worden herkend als een asset. Tastbare pan-Europese-projecten zijn dus essentieel. Daarnaast zal de EU scherp aandacht moeten blijven besteden aan het verbeteren van haar instituties, regelgeving, interne markt, EMU/Euro etc. Op de hierboven genoemde terreinen zal alleen resultaat geboekt kunnen worden als de EU kan leveren. Daarvoor zijn economische concurrentiekracht, bestuurlijke slagkracht, adequate financiering en solidariteit conditio sine qua non.
 - Investeer in de Europese defensiekracht: De EU moet in de periode 2021 – 2027 over voldoende middelen beschikken om de noodzakelijke taken te kunnen uitvoeren. Er wordt extra geld uitgetrokken voor de vraagstukken rondom migratiebeleid over de hele breedte (perspectiefverbetering in de oorsprongslanden, bestrijding smokkelbendes, patrouillering op zee, grensbewaking, opvang en verdeling en terugkeer van vluchtelingen etc.). Het zal moeten blijken of dit voldoende is. Op gebied van veiligheid kan de extra defensie-inspanning worden ingezet voor meer eigen defensie R&D, het ontwikkelen van een eigen defensie-industrie, en een geleidelijk meer uitgebreide operationele samenwerking tussen krijgsmachten. Daarnaast is een ambitieuze en visionaire aanpak nodig om de economische vooruitzichten van (vooral Afrikaanse) landen in de zogeheten *ring van instabiliteit* te verbeteren, o.a. door een publiek-privaat investeringsplan, zodat markten zich daar kunnen ontwikkelen. Dat is van belang voor Afrika, maar ook voor Europa zelf.
 - Moderniseer de MFK uitgaven: Beperk de inzet op verdienvermogen en innovatie niet alleen tot Horizon Europe maar leg hier nog meer focus op bij alle fondsen.

- Geen nieuwe belastingen: Het huidige systeem van afdrachten per lidstaat is redelijk en transparant. Er moeten geen (aanvullende) eigen inkomensbronnen komen, zoals heffingen waarvan de belastingopbrengst rechtstreeks aan de EU toekomt.
- Nettobetalers niet opzadelen met extra kosten: De gevolgen voor het EU budget vanwege het vertrek van het VK uit de EU moet niet automatisch leiden tot een grotere afdracht van de lidstaten die op dit moment nettobetalers zijn.
- Conditionaliteit structuur en cohesiefondsen: Deze fondsen moeten zo worden vormgegeven dat voor toegang een lidstaat moet voldoen aan de in de EU geldende regels rondom begrotingen etc. en het behalen van specifieke economische doelstellingen en het respecteren van een aantal Europese normen en waarden. Dat kan mede op basis van de aanbevelingen van het Europees Semester. Op deze wijze gaat er ook een regulerend effect van uit en dragen ze verder bij aan de financiële stabiliteit van de EU. Dit moet er voor zorgen dat EU fondsen bijdragen aan economische convergentie en zorgen voor een sterker Europees concurrentievermogen.